

Projednání pozůstalosti viz Řízení pozůstalostní. Prokura a plnomocenství obchodní.

A. Prokura.

I. Pojem:

Prokura jest zmocnění provozovati ve jménu a na účet vlastníka nějakého obchodního závodu obchody a znamenati firmu per procura (čl. 41 obch. z.). Prokura jest nejobsáhlejší plnomocenský poměr, zmocňující ke všem druhům soudních i mimosoudních jednání a právních činů, které s sebou nese provozování obchodu vůbec. Prokura nahraňuje každou speciální plnou moc žádanou zákony zemskými, takže jest prokurista jako takový bez dalšího oprávněn ku právním jednáním uvedeným v § 1008 o. o. z.

II. Objem prokury.

1. Prokura dává jmenovitě právo přijímati a propouštěti obchodní pomocníky a plnomocníky, nikoli však přenášeti poměr prokury samé (čl. 53 obch. z.). Prokurista není též zmocněn přibrati beze schválení principálova třetí osobu do obchodu jeho za společníka a provozovati obchod též na jeho účet (rozh. ze dne 10. února 1891 č. 14957 z r. 1890, sb. »A. Cl.« č. 1588).

2. Prokurista zmocněn jest ku zcizení a obtížení pozemků jen potud, pokud mu k tomu bylo toto oprávnění zvlášť dáno (čl. 42 obch. z.). Pronájem a pacht nesluší pokládati za zcizení.

3. Prokurista oprávněn jest vésti rozepře, nikoli však složití hlavní přísahu uloženou společníkům firmy (rozh. ze dne 22. srpna 1883 č. 9981, sb. »A. Cl.« č. 1095).

4. Další obmezení kromě toho, o němž zmiňuje se čl. 42, může principál uložit prokuristovi s tím účinkem, že zanedbání jeho činí prokuristu zodpovědným principálovi; naproti třetím osobám nemá však obmezení objemu prokury nijakého právního účinku, a to ani tehdy, když třetí osoba o obmezení tom věděla. To platí zejména o obmezení tom, že prokura platna jest toliko pro jistá jednání nebo jisté druhy jednání, anebo že ji lze prováděti toliko za jistých okolností nebo na jistý čas nebo na jednotlivých místech (čl. 43 obch. z.) Za takovéto nepřipustné obmezení nesluší však považovati zřízení prokuristy toliko pro odštěpný závod, jakož vyplývá ze slova obchodní závod ve čl. 41 obch. z. (rozh. ze dne 20. července 1888 č. 7243, sb. »A. Cl.« 1409).

III. Zřízení prokury.

1. Prokuristu zřizuje vlastník obchodního závodu (čl. 41 obch. z.), jenž musí býti vedle § 7 úvod. zák. k zák. obch. kupcem plného práva.

2. Při veřejných obchodních společnostech vyhledává se ku zřízení prokuristy — pokud není nebezpečí v prodlení — přivolení všech společníků správu vedoucích a nejsou-li takovito jmenováni, potřebí jest přivolení všech společníků. Nebezpečí v prodlení hrozí, má-li být odvrácena škoda, které lze předejiti toliko rychlým rozhodnutím, nikoli též, běží-li o výhody obchodu kynoucí (rozh. ze dne 16. dubna 1878 č. 3950). Hrozí-li nebezpečí takové, vyhledává se ku zřízení prokuristy přivolení oněch společníků, jichž souhlasu lze se v daném případě domoci. Toto přivolení dotýká se však toliko vnitřního poměru společníků navzájem; zřídil-li některý společník prokuristu bez přivolení ostatních společníků, jimž správa přísluší, jest jim z toho práv. Prokuru na venek, t. j. s právním účinkem proti třetím

osobám uděluje společník k zastupování oprávněný (rozh. ze dne 25. dubna 1883 č. 4810, sb. »A. Cl.« 1080, a ze dne 28. února 1889 č. 13496 sb. »A. Cl.« 1309, konečně rozh. ze dne 30. dubna 1890 č. 4764, sb. »A. Cl.« 1546), při kolektivním zastoupení udílí prokuru celek společníků ke kolektivnímu zastupování oprávněných (čl. 118 obch. z.).

3. Při komanditních společnostech a komanditních společnostech na akcie zřizují prokuru společníci osobně ručící; o těchto platí to, co řečeno bylo o veřejných společnicích.

4. Při akciových společnostech může být prokurista zřízen představenstvem, valnou hromadou nebo jinakým orgánem k tomu dle stanov povolaným.

5. Prokuru lze svěřiti jednotlivé osobě (jednotlivá prokura) nebo jistému počtu osob (kolektivní prokura). Prokuristce může být jmenovitě nezletilec (§ 1008 o. o. z.), společník veřejné obchodní společnosti ze zastupování vyloučený a komanditista. Prokurista zřizuje se veřejným prohlášením (na venek) pravidelně oběžníky (cirkuláři), anoncemi atd.

6. Obchodní zákoník uvádí ve čl. 41 jako akty zřizovací:

a) udělení plné moci výslovně označené prokurou;

b) výslovné označení plnomocníka prokuristou;

c) zmocnění, značiti firmu principálovu per procura. Plnomocník nemusí být veřejnosti označen prokuristou, nýbrž závazným jest pro každého zřízení prokuristy sdělené třeba s jedním obchodním přítelem (rozh. ze dne 29. dubna 1869 č. 2108 sb. »A. Cl.« 228).

7. Prokurista může být výslovně nebo jen mlčky zmocněn značiti firmu »p. p.« (per procura). Pokud platí za zmocnění ta okolnost, že principál nenamítá ničeho proti vedení prokury, jest to v každém jednotlivém případě skutkovou otázkou (quaestio facti).

8. Udělení prokury povinen jest principál osobně nebo v ověřené formě ohlásiti u obchodního soudu k zápisu do obchodního rejstříku.

IV. Právní účinky prokury.

1. Právním jednáním, které uzavře prokurista podle prokury ve jménu principálovu, oprávněn a zavázán jest principál naproti třetí osobě. Nesejde na tom, zda jednání uzavřeno bylo výslovně ve jménu principálovu, či zda z okolností plynulo, že mělo býti po vůli kontrahentů uzavřeno pro principála, t. j. ve jménu principálovu (rozh. ze dne 19. září 1882 č. 8271, sb. »A. Cl.« 1040). Smlouvě není též na závalu, přijme-li offertu (nabídku) prokurista, kterého druhá strana pokládala za principála (rozh. ze dne 30. ledna 1889 č. 963, sb. »A. Cl.« 1454).

2. Mezi prokuristou a třetí osobou nezakládá jednání nijakých práv ani závazků (čl. 52 obch. z.).

3. Kdo uzavře nějaký obchod jako prokurista, nemaje prokury, práv jest třetímu osobně dle práva obchodního; třetí může jej dle libosti žalovati o náhradu škody neb o splnění, leda že by se s ním byl dal do jednání, věda o nedostatku prokury (čl. 55 obch. z.).

4. Prokurista nesmí bez přivolení svého pána uzavírat obchody ani na vlastní účet ani na cizí účet. Přivolení toto předpokládá se již tehdy, bylo-li principálovi hned při udělení prokury známo, že prokurista provozuje obchody na vlastní nebo cizí účet, a on nevymínil si, aby se prokurista provozování toho vzdal. Přestoupí-li prokurista předpis tento, může principál žádati o náhradu škody. K žádosti principálově musí prokurista do-

pustiti toho, aby obchody, které uzavřel na svůj účet, platily na účet principála (čl. 56 obch. z.). Jest tudíž principál zmocněn žádati v takovémto případě na prokuristovi, aby mu vydal čistý zisk nabytý z jednání uzavřeného proti zákazu konkurence neb aby mu postoupil žalobní práva, neplní-li osoba třetí závazek svůj. Vedle tohoto práva může ještě žádati za náhradu škody.

V. Znamenání prokury.

Prokurista jest povinen znamenati osobně před obchodním soudem firmu vedle podpisu svého jména nebo podati znamenání to v ověřené formě. Znamenání toto děje se tím způsobem, že prokurista připojí ku firmě dodatek, značící prokuru (p. pa.) a své jméno. Při kolektivní prokuře má každý prokurista připojiti své jméno k označení firmy opatřené tímto dodatkem (čl. 44 obch. z.). Dodatek »za« není vhodný k označení poměru prokury (rozh. ze dne 27. července 1869 č. 7759, sb. »A. Cl.« 242). Do znamenání firmy per procura při akciové společnosti nepojímá se přímý zmocňovatel (ředitel akciové společnosti, rozh. ze dne 19. dubna 1864 č. 2429, sb. »A. Cl.« 130). Zápis znamenání prokury do obchodního rejstříku není předepsán, avšak připouští se (rozh. ze dne 4. května 1864 č. 3157).

VI. Zánik prokury.

Prokura zaniká:

1. smrtí prokuristovou (§ 1022 o. o. z.);
2. vyhlášením konkursu na jmění principála nebo prokuristy (§ 1024 o. o. z.);
3. odvoláním.

Prokuru lze kdykoli odvolati, při čemž neporušena jsou práva založená trvajícím služebním poměrem (čl. 54 obch. z.). Smrtí principálovou nezaniká prokura (čl. 54 obch. z.). Nepřipouští se obmeziti prokuru na doživotí principála. Zánik prokury povinen jest principál osobně nebo v ověřené formě u obchodního soudu ohlásiti k zápisu do obchodního rejstříku; principál k povinnosti této může být přidržen tresty pořádkovými.

Nebyl-li zánik prokury zapsán do obchodního rejstříku a veřejně ohlášen, může principál namítati zánik ten třetí osobě jen tehdy, dokáže-li, že to bylo třetí osobě při uzavírání obchodu známo. Byl-li zánik zapsán a vyhlášen, musí se třetí osoba podříditi účinkům zániku prokury, pokud dle okolností důvodně za to míti nelze, že při uzavření obchodu ani o zániku nevěděla ani věděti nemusila (čl. 46 obch. z.).

VII. Právo poplatkové.

Podání (žádosti) o zápis prokury do obchodního rejstříku kolkovati jest 5zl. kolkem za každého oprávněného, jehož zápis se má provésti (pol. saz. 43/4, 4 popl. z.). Žádosti o výmaz prokury podléhají kolku 1 zl. r. m.

B. Plnomocenství obchodní.

I. Pojem.

V nejširším slova smyslu vyrozumívá se plnomocenstvím obchodním každé obchodní plnomocenství, tedy kruh oprávnění prokuristy, komisionáře, každého samostatného kupce, kterýž uzavírá obchody ve jménu a na účet kupce jiného. Obchodním plnomocníkem v užším slova smyslu označuje se v čl. 47 obch. z. ten, koho zřídí principál bez prokury ku provozování celé své obchodní živnosti nebo k určitému druhu jednání nebo k jednáním jednotlivým ve své obchodní živnosti. Čl. 47 mluví tedy

o obchodním plnomocenství v užším slova smyslu a rozeznává dvě skupiny: buďto zřízen jest obchodní plnomocník ku provozování celé obchodní živnosti (generální obchodní plnomocenství) anebo ustanoven jest toliko k určitému druhu nebo jen k jednotlivým jednáním v živnosti obchodní (speciální plnomocenství obchodní). Objem této plné moci obchodní může býti v konkrétním případě právě tak velký jako objem moci prokuristy, než při obchodním plnomocenství vždy musí se činiti dotaz především na plnou moc, aby znám byl tento objem, kdežto při prokuře jest objem plné moci dán již zákonem samým. Ve shodě se zásadami uznanými též v zákonu občanském (§§ 1009 a 1029 o. o. z.) stanoví čl. 47, že se odnáší plná moc obchodního plnomocníka ku všem obchodům a jednáním právním, která s sebou přináší provozování celé obchodní živnosti jemu přikázané nebo provedení jednání zvláštních. Dále za tuto hranici nemůže obchodní plnomocník na rozdíl od prokuristy (čl. 42 obch. z.) ovšem principála svého zavázati. O obchodním plnomocníku vytýká čl. 52 obch. z. tré ustanovení:

1. Právními jednáními obchodního plnomocníka jest principál vůči třetímu oprávněn i zavázán.

2. Lhostejno jest, bylo-li jednání uzavřeno ve jménu principálovu; stačíť, je-li z okolností patrné, že dle vůle kontrahentů, tedy obchodního plnomocníka na straně jedné a třetí osoby na straně druhé, má uzavřené jednání právní platiti pro principála.

3. Mezi obchodním plnomocníkem a třetí osobou nevzcházejí nijaká práva ani závazky. Pruská osnova užila výrazu: »jednáním právním . . . zavázán jest principál vůči třetímu právě tak, jako kdyby byl jednání to sám uzavřel.« Na norimberských konferencích bylo toto rčení zamítnuto, pokud se týká, usneseno škrtnouti toto místo, z toho důvodu, že prý jest příliš široký výraz »že principál jest právě tak zavázán, jako kdyby byl jednání sám uzavřel«, ježto by se pak uzavřené jednání musilo ve všech vztazích posuzovati dle osoby principálovu, tedy ku př.: *dolus*, *mala fides* ve příčině vad koupeného zboží nemohly by býti nijak na škodu principálovi, nebyl-li by tento téhož smýšlení. Tím byla zamítnuta tedy sankce theorie o přímém zastoupení, a otázka tato důležitá pro rozvoj účinků ponechána nerozhodnuta.

Obchodní zákonník nerozhoduje tudíž, jaký vliv má leť (*dolus*), nepoctivost (*mala fides*) a omyl (*error*) plnomocníka na účinky smlouvy, a v té příčině průchod mají obdobná ustanovení obchodního práva zvykového a — není-li tohoto — po případě i ustanovení zákona občanského.

Naopak nerozřešena jest i otázka, zda-li a jakou měrou práv jest principál ze škody, kterou způsobí obchodní plnomocník třetímu svou vinou prováděje přikázané jednání; rovněž nerozhodnuto, může-li třetí osoba užiti proti principálovi námitek, které jí přísluší proti plnomocníku, jakkoli bylo by odvážno k otázce této za všech okolností odpověděti záporné. Avšak objem plné moci působí též na principála, pokud objem ten odvozovati lze ze skutečného chování principálova na venek, totiž pokud třetí osoba z tohoto chování principálova měla důvodně za to, že plnomocník jednal vedle plné moci; nesmí se míti za to, že by tato třetí osoba nejprve měla se u principála dotazovati na objem a meze plné moci, ježto dle čl. 52 odst. 2 »stačí, aby tu byly takové okolnosti, že třetí z nich bona fide musil souditi, že obchodní plnomocník rovněž jest oprávněn k do-

tyčným jednáním právním« (rozh. říš. vrch. soudu obchod. ze dne 23. února 1877).

II. Právní poměr mezi obchodním plnomocníkem a principálem:

1. Obchodní plnomocník nesmí bez přivolení principálova přenést na někoho jiného svoji plnou moc (čl. 53 obch. z.). Plnomocník jednající proti tomuto předpisu není zmocněn nabývatí principálovi práv plnomocníkem od něho (obchodního plnomocníka) zřízeným ani ukládati principálovi závazků.

2. Principál může plnou moc kdykoli odvolati, třeba ji byl dříve udělil na dobu delší; než při tom sluší náležitým způsobem šetřiti práv plnomocníkových z jeho služebního poměru. Prijme-li tudíž ku př. principál příručího na dva roky za obchodního plnomocníka a odvolá-li již po roce plnou moc jemu udělenou, přísluší mu i za druhý rok sjednané služné a nemusí dopustiti toho, aby mu přikázána byla služba jinaká (smlouvě se přičící) (čl. 54 odst. 1 obch. z.). Obchodní zákon nemá nijakých ustanovení o tom, jaké účinky má odvolání plné moci. Mají zde tudíž průchod ustanovení §§ 1025 a 1026 o. o. z., dle kterýchž musí obchodní plnomocník pokračovati v jednáních neodkladných tak dlouho, dokud principál nebo jeho dědicové neučiní jiného opatření, nebo dokud snad učiniti nemohli. Nevěděla-li třetí osoba o zrušení plné moci bez viny své, jsou smlouvy s osobou tou uzavřené závaznými, a zmocňovatel může se hojiti toliko na plnomocníku, který zrušení zamlčel a škodu nějakou tím způsobil.

3. Obchodní plnomocník (a sice jen ve smyslu čl. 47 obch. z.) nesmí bez přivolení principálova uzavíratí obchody ani na svůj účet, ani na účet kohosi třetího. Stanoví-li tedy čl. 56 obch. z., že, uzavře-li obchodní plnomocník obchody na vlastní svůj účet, mají platiti za obchody uzavřené na účet principálův, zdá se, jakoby nárok principálův pozůstával toliko v nároku za obchodním plnomocníkem, a že toliko obchodní plnomocník mohl by býti žalován, aby převedl práva nabytá z dotyčných jednání právních vůči třetímu; než z norimberských protokolů konferenčních nelze tak souditi, a něco podobného zamýšleno nebylo. Naopak přiznává se i v tomto případě principálovi právo přivesti nárok tento ku platnosti přímo proti třetímu, ježto může plnomocníka vyzvati ku zastupování. Nároky tyto (t. j. obchod přijmouti na vlastní účet a nárok na náhradu škody) provéstí lze do 3 měsíců počítaje dnem, kterého principál nabyl vědomosti o uzavření obchodu (§ 24 zák. úvod. k obch. z.). Principálu přísluší kumulativně (hromadně, najednou) právo přijmouti dotyčný obchod na vlastní účet a nárok na náhradu škody, neboť čl. 56 odst. 3 naznačuje to jasně slovem »též«; než cit. § 24 úvod. zák. nesnáší se s čl. 56 obch. zák., ježto se zdá dle § 24 úvod. zák., jakoby přiznáno bylo principálovi toliko alternativné právo vzhledem k textu: »žádati, aby takovéto obchody platily za obchody uzavřené na účet principála, nebo vymáhati náhradu škody.« Než § 24 nemíní slovem »nebo« vytknouti nějaké obmezení dotyčných práv principálových, nýbrž jen naznačiti, že se jedno i druhé právo promlčuje ve 3 měsících nezabíhaje ve věcnou stránku otázky, zda principálovi přísluší obě práva současně či alternativně.

4. Překročení plné moci: Zde dlužno rozeznávatí, zda třetí věděl o tom, že obchodní plnomocník překročil svoji plnou moc čili nic. Pro první případ sluší za to míti, že obě strany vcházely ve smlouvu

předpokládajíce, že dostane se jí dodatečného schválení principálova; nedostane-li se jí schválení tohoto, nevzchází pro obchodního plnomocníka povinnost ručení, avšak v tom případě ovšem vzchází proň závazek ten, nevěděl-li třetí o tom, že plná moc byla překročena. V tomto případě má třetí osoba právo volby mohouc buďto žádati na plnomocníku obchodním náhradu škody nebo splnění uzavřeného jednání, obojí ve smyslu ustanovení obch. zákoníka (čl. 55). Třetí není však oprávněn nastupovati z části, t. j. pokud jednání snáší se s plnou mocí, na principála, z části pak t. j. pokud plná moc byla překročena, držeti se obchodního plnomocníka.

Jiná otázka jest však, nastupuje-li takovéto částečné ručení tehdy, je-li dotyčné jednání právní dělitelným, ku př. měl-li obchodní plnomocník toliko příkaz, aby nakoupil určité množství zboží a on množství toto překročil, pak může se třetí ovšem držeti principála pokud jde o množství uzavřené dle plné moci, pokud jde o zbytek, přísluší mu nárok za plnomocníkem obchodním. Naproti tomu nedalo by se mysliti takovéto částečné provedení nároků v případě tom, že by překročena byla vymezená (limitovaná) cena. Co platí o překročení plné moci, má průchod i tehdy, vydává-li se kdo za obchodního plnomocníka nemaje plné moci.

III. Jinaké právní následky obchodního plnomocenství.

1. Obchodní plnomocník zmocněn jest nepopřene přijímati kupní cenu z prodejů, jež byl uzavřel, t. j. právo obstarávati inkasso z těchto obchodů; třeba by nevytýkal obchodní zákoník v této příčině zvláštního ustanovení, plyne přece oprávnění toto jednak z čl. 47, ježto se jeho plná moc odnáší ku všem jednáním právním, která s sebou nese provozování takových obchodů, a z čl. 49, který propůjčuje výslovně toto oprávnění obchodnímu cestujícímu; nelze nahlížeti jinak, proč by obchodní plnomocník, kterému čl. 47 vykazuje daleko rozsáhlejší obor působnosti, měl býti ve svém oprávnění nepříznivěji na tom, než obchodní cestující (rozh. ze dne 14. listopadu 1889 č. 10893). Naproti tomu nelze ovšem t. zv. místním jednatelům na základě čl. 47 propůjčiti právo k inkassování, poněvadž již pojem a podstata tohoto způsobu obchodního plnomocenství naznačuje obmezenější plnou moc, a ježto se dle platných obchodních zvyklostí užívá obchodních jednatelů toliko ku prostředkování obchodů, nikoli však k inkassování (rozh. ze dne 5. června 1889 č. 5387).

2. I vůči obchodnímu plnomocníku lze právoplatně zůstaviti zboží k dispozici, ježto skutečnost tato i přijetí její o sobě není ničím zvláštním nebo neobyčejným a v čl. 47 není vyňata z oprávnění obchodního plnomocníka, zvláště v tom případě, bylo-li zasláno zboží nevyhovující objednávce a bylo-li pozdě dodáno. V opatření tom není zvrácení obchodu dle smlouvy, k čemuž by ovšem obchodní plnomocník práva neměl, nýbrž poctivé uznání následků, které spojuje zákon s dodáním zboží smlouvě nevyhovujícím (rozh. ze dne 19. října 1881 č. 9438, sb. »A. Cl.« č. 991).

3. Obchodní plnomocník jest oprávněn dáti zboží, které prodal, na úvěr. Platí zde totéž, co ad 1. bylo uvedeno, a ježto čl. 49 výslovně poskytuje obchodnímu cestujícímu právo toto, nelze práva toho odpírati ani obchodnímu plnomocníku. Jinak soudí rozh. ze dne 13. listopadu 1879 č. 11534, sb. »A. Cl.« č. 914 prohlašujíc, že se právo toto musí výslovně obchodnímu plnomocníku uděliti, než neprávem, ježto ze čl. 47 obch. z. bez nejmenších pochybností lze odvozovati, že uzavírání obchodů a pro-

vádění jich začasťe nerozlučně souvisí s posečkáním, pokud se týká, uvě-
řením kupní ceny.

IV. Zánik plné moci.

Obchodní zákoník zmiňuje se toliko o jediném případě, kde zaniká
obchodní plnomocenství, a to odvoláním; čl. 54 obsahuje další ustanovení,
že smrtí principálovou nezaniká obchodní plnomocenství. Kromě tohoto
negativního předpisu plyne, že ovšem zaniká obchodní plnomocenství smrtí
obchodního plnomocníka; že se tu obchodní zákoník uchyluje od obč. práva
stanově, že smrtí principálovou nezaniká plná moc, toho žádají nezbytně
důležité zájmy obchodu a styku. Zemřel-li by totiž principál nějakého
obchodu a dosavadní jednatel a plnomocník odepřel by pojednou své služby,
utrpěli by dědicové tímto náhlým přerušením obchodování nenahraditelnou
škodu. Ježto pak obchodní zákoník nezná dalších důvodů zrušení obchod-
ního plnomocenství, platí jinak ustanovení obč. zákonníka.

Může tudíž služební poměr obchodního plnomocníka rozvázán býti
oboustrannou výpovědí (§ 1021 o. o. z.), dále vyhlášením konkursu na
jmění principála neb obchodního plnomocníka (§ 1024 o. o. z.). Ve všech
těchto případech má však průchod také ustanovení § 1026 o. o. z., které
chrání při zrušení plné moci třetí osobu jednající poctivě (bona fide).

V. Domněnka (praesumpce) plné moci. Obchodní zákoník
zná dva takové případy:

1. Je-li kdo ustanoven v krámu nebo v otevřeném skladišti nebo
skladu zboží, platí za zmocněna prodávati a přijímati tam v míře a způ-
sobu, jakým se to děje v takových krámech, skladištích anebo skladech
zboží (čl. 50 obch. z.). Domněnka čl. 50 odnáší se však jen k objemu
plné moci osoby v závodech takových ustanovené; není však v zákonu
vyslovena domněnka v tom ohledu, že někdo jest ustanoven v tomto způ-
sobu. Proto musí ten, kdo odvozuje nějaké právo pro sebe z té skuteč-
nosti, že byl zřízencem ustanoven v nějakém závodu, v event. sporu
skutečnost tuto dokázati. Principál má právo obmeziti takovouto plnou
moc v zákonu předpokládanou a bude se moci účinně k takovému ob-
mezení osob zřízených ve skladu atd. dovolávati tehdy zajisté, upozorní-li
v dotyčné místnosti jakýmkoli způsobem na obmezení toto, ku př. přibije-li
návěští, že se tam prodává jen za hotové, čímž zmocnění personálu pro-
dávati na úvěr jednou pro vždy jest vyloučeno; nebo může býti ve skladu
zřízena zvláštní »pokladna«, čímž principál jasně dává obecenstvu na sroz-
uměnou, že toliko personál zřízený u pokladny má právo přijímati kupní
cenu. Je-li konečně zřízenec ve skladě s prodejem v malém zmocněn při-
jímati též zboží ve velkém (en gros), posouditi jest od případu k případu
(rozh. ze dne 3. března 1881 č. 1494).

2. Další domněnku vytýká čl. 51 obch. z.: Kdo doručuje zboží a ne-
kvitovaný účet, nelze ho již proto považovati za zmocněna ku přijímání
platu (peněz). Kdo doručí kvitovaný účet, zmocněn jest přijmouti plat
(peníze) (čl. 296 obch. z.).

3. Podobně dlužno předpokládati poměr plnomocenský i z jiných
okolností, které nejsou sice v zákonníku obchodním uvedeny. Tak ku
příkladu dlužno označení »zástupce X. X.« na firmě považovati za ote-
vřenou plnou moc zřízenou dotyčnému zástupci (rozh. ze dne 10. října
1883 č. 6662) a rovněž označení »obchodvedoucí« (rozh. ze dne 31. čer-

vence 1877 č. 1058, Právník z r. 1878 č. 13), dále i ten případ, zřídí-li se osoba nějaká listem legitimačním, který jí zmocňuje nakoupení zboží »pro« vystavitele (listu). Rozh. ze dne 30. března 1883 č. 2186 konstatuje sice, že v tomto zřízení nesluší ještě spatřovati obchodní plnomocenství ve smyslu čl. 47 obch. z., než neprávem; poznamenáváť správně dotyčný rozsudek, že již zde v doslovu důvodně spatřovati lze plnomocenství, neboť netoliko čl. 49–51 obch. z. užívají slova »zmocněn« v stejném smyslu jako »splnomocněn«, nýbrž výklad ten správný jest i vzhledem k čl. 278 obch. z., ježto zpravidla takováto legitimační listina vydává se k tomu cíli, aby se proukázala při uzavírání obchodů a jako obchodní plnomocenství se předložila.

Prokuratury finanční.

Prokuratury finanční jsou státní úřady zřízené pro obvod jedné země nebo pro obvod zemí několika k tomu účelu, aby obstarávaly práce právních zástupců, pokud jde o jmění státu nebo o takové jmění, které se tomuto na roveň klade, ve příčině zastoupení (§ 1 nař. vešk. min. ze dne 9. března 1898, č. 41 ř. z.). K zastupování státu byla dříve povolána prokuratura dvorské komory, komorní prokuratura a úřad fiskální. Výnosem min. fin. ze dne 13. srpna 1851 č. 188 ř. z. zavedena na základě nejvyš. rozh. ze dne 21. prosince 1850 místo těchto úřadů prokuratura finanční. Prokuratury finanční zřízeny jsou: v Praze pro Čechy, v Brně pro Moravu a Slezsko, ve Lvově pro Halič, ve Vídni pro Dolní Rakousy, v Linci pro Horní Rakousy, v Solnohradu pro Solnohrady, v Štýrském Hradci pro Štýrsko, v Celovci pro Korutany, v Lublani pro Krajinu, v Terstu pro Gorici a Gradišku, Istrii a město Terst s jeho obvodem, v Zadru pro Dalmácii, v Innomostí pro Tyroly a Vorarlberk, v Černovicích pro Bukovinu. Kromě toho zřízena jest v Krakově expositura finanční prokuratury (§ 3 cit. nař.).

I. Obor působnosti.

Finanční prokuratury mají:

1. za úkol soudní zastupování vůbec, zejména pak vésti rozepře právní v záležitostech týkajících se jmění státního a majetku jemu na roveň postaveného (sem čítá se: erár vůbec, zejména tedy všechny státní daně a dávky, dvorní erár, kr. uh. erár, pokud jest šetřeno vzájemnosti, právo odúmrti, všechny veřejné fondy státem přímo spravované nebo dotované; kostelní jmění (záduší) a jmění duchovních obročí, veřejné farní ústavy chudinské, zbožné nadace pro případ smrti atd. atd. (viz § 1 a 2 cit. nař. z r. 1898); dále podávati dobrozdání v záležitostech týkajících se jmění státního a fondů na roveň jemu postavených nebo vůbec důležitých zájmů státní správy a to na vyzvání úřadů státních. Konečně mají finanční prokuratury spolupůsobiti při uzavírání jednání právních a při sdělávání listin právních v záležitostech jmění shora zmíněného (§ 1 cit. nař.). Úřady politické mohou žádati finanční prokuraturu za spolupůsobení jen v těch případech, kde zákonem to odůvodněno jest a poměry toho vyhledávají, tedy v záležitostech agendy politické jen potud, pokud jde o nerozhodnou otázku právní, o sporná soukromá práva k odvrácení příštích sporů právních, nebo dlužno-li užiti a formulovati zvláštní právní opatření (kautely), která nejsou předepsána již zákony všeobecnými (výn. min. vnitra ze dne 11. ledna 1856, č. 13060).